



Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 19 lipca 2012 r. *

Zabezpieczenie społeczne pracowników migrujących — Rozporządzenie (WE) nr 987/2009 —
Artykuł 44 ust. 2 — Badanie prawa do emerytury — Uwzględnienie okresów przeznaczonych na
wychowywanie dzieci, ukończonych w innym państwie członkowskim — Zastosowanie —
Artykuł 21 TFUE — Swoboda przemieszczenia się obywateli

W sprawie C-522/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Sozialgericht Würzburg (Niemcy) postanowieniem z dnia
29 października 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 9 listopada 2010 r., w postępowaniu:

Doris Reichel-Albert

przeciwko

Deutsche Rentenversicherung Nordbayern,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis i D. Šváby
(sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,

sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 stycznia 2012 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu D. Reichel-Albert przez J. Schwacha, Rechtsanwalt,
- w imieniu Deutsche Rentenversicherung Nordbayern przez W. Willekego, Direktor,
- w imieniu rządu niemieckiego przez T. Henzego oraz J. Möllera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez V. Kreuzschitzta oraz M. van Hoofa, działających w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 1 marca 2012 r.,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 44 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 284, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy D. Reichel-Albert a Deutsche Rentenversicherung Nordbayern (zwanym dalej „DRN”) w przedmiocie odmowy wzięcia pod uwagę i zaliczenia przez DRN dla celów wyliczenia przyszłej emerytury D. Reichel-Albert „okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci” oraz „okresów podlegających uwzględnieniu” odbytych przez nią w Belgii.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

Rozporządzenie (EWG) nr 1408/71

- 3 Artykuł 13 ust. 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971 r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych i ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U. L 149, s. 2) zawiera szereg przepisów służących określeniu właściwego ustawodawstwa w tej dziedzinie. Wskazano tam, że przepisy te stosuje się z zastrzeżeniem art. 14–17 tego rozporządzenia zawierających różne przepisy szczególne.
- 4 Artykuł 13 ust. 2 lit. a) wspomnianego rozporządzenia stanowi:
„pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa, nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego państwa członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia, ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego państwa członkowskiego”.
- 5 Artykuł 13 ust. 2 lit. f) rozporządzenia nr 1408/71 dodany do tego rozporządzenia przez rozporządzenie Rady (EWG) nr 2195/91 z dnia 25 czerwca 1991 r. zmieniające rozporządzenie nr 1408/71 i rozporządzenie (EWG) nr 574/72 w sprawie wykonywania rozporządzenia nr 1408/71 (Dz.U. L 206, s. 2), ze skutkiem od dnia 29 lipca 1991 r., stanowi:

„osoba, która przestaje podlegać ustawodawstwu państwa członkowskiego, a nie podlega ustawodawstwu innego państwa członkowskiego zgodnie z jedną z zasad ustanowionych w akapitach poprzednich lub zgodnie z jednym z wyjątków lub przepisów szczególnych, określonych w art. 14–17, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na którego terytorium zamieszkuje, wyłącznie zgodnie z przepisami tego ustawodawstwa”.

Rozporządzenie (WE) nr 883/2004

6 Rozporządzenie (WE) nr 883/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. L 166, s. 1), które weszło w życie w dniu 20 maja 2004 r., ma na celu koordynację krajowych systemów zabezpieczenia społecznego. Zgodnie z jego art. 91 stosuje się ono od dnia wejścia w życie rozporządzenia wykonawczego, czyli rozporządzenia nr 987/2009, a więc od dnia 1 maja 2010 r., i zastępuje wcześniejsze przepisy, jednocześnie modernizując je i upraszczając.

7 Artykuł 87 rozporządzenia nr 883/2004 zawierający „Przepisy przejściowe” stanowi:

„1. Niniejsze rozporządzenie nie daje podstawy dla nabycia jakichkolwiek praw w okresie poprzedzającym datę jego wejścia w życie.

2. Każdy okres ubezpieczenia, jak również w odpowiednim przypadku, każdy okres zatrudnienia, pracy na własny rachunek lub zamieszkania, ukończony zgodnie z ustawodawstwem państw członkowskich przed datą wejścia w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym państwie członkowskim jest uwzględniany dla celów ustalenia praw nabywanych na podstawie przepisów niniejszego rozporządzenia.

3. Z zastrzeżeniem przepisów ust. 1 prawo nabywa się na podstawie niniejszego rozporządzenia nawet jeżeli odnosi się ono do przypadku powstałego przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia w zainteresowanym państwie członkowskim.

[...]”.

Rozporządzenie nr 987/2009

8 Rozporządzenie nr 987/2009 dotyczy wykonywania rozporządzenia podstawowego nr 883/2004, zgodnie z jego art. 89.

9 Artykuł 44 rozporządzenia nr 987/2009 zatytułowany „Uwzględnianie okresów przeznaczonych na wychowywanie dziecka” stanowi:

„1. Do celów niniejszego artykułu »okres przeznaczony na wychowywanie dziecka« odnosi się do każdego okresu, który zostaje zaliczony zgodnie z ustawodawstwem państwa członkowskiego dotyczącym emerytur i rent lub który powoduje wypłacanie dodatku do emerytury lub renty wyraźnie z tego powodu, że dana osoba wychowywała dziecko, niezależnie od metody wyliczenia tych okresów ani od tego, czy są one zaliczane na bieżąco w trakcie wychowywania dziecka, czy też z mocą wsteczną.

2. W przypadku gdy w ustawodawstwie państwa członkowskiego, które jest państwem właściwym na podstawie tytułu II rozporządzenia podstawowego, nie bierze się pod uwagę okresu przeznaczonego na wychowywanie dziecka, instytucją odpowiedzialną za uwzględnienie tego okresu jako okresu przeznaczonego na wychowywanie dziecka na podstawie stosowanego przez siebie ustawodawstwa – tak jakby dziecko było wychowywane na terytorium danego państwa członkowskiego – pozostaje instytucja państwa członkowskiego, którego ustawodawstwu zainteresowany podlegał zgodnie z przepisami tytułu II rozporządzenia podstawowego ze względu na wykonywanie pracy najemnej lub pracy na własny rachunek w chwili, gdy na podstawie tego ustawodawstwa zaczęto uwzględniać okres przeznaczony na wychowywanie danego dziecka.

[...]”.

10 Artykuł 93 tego rozporządzenia zatytułowany „Przepisy przejściowe” brzmi następująco:

„Do przypadków objętych rozporządzeniem wykonawczym stosuje się art. 87 rozporządzenia podstawowego”.

Uregulowania niemieckie

11 Przepisy niemieckie przewidują dwa mechanizmy uwzględnienia okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci w ramach ustawowego systemu emerytalnego. Pierwszy z nich przybrał formę uwzględnienia okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci („Kindererziehungszeiten”) jako obowiązkowych okresów składkowych w ustawowym systemie emerytalnym, pozwalając w ten sposób na uwzględnienie tych okresów dla celu ustalenia okresu kwalifikującego wymaganego dla przyznania emerytury. Drugi z mechanizmów przybrał formę okresów podlegających uwzględnieniu („Berücksichtigungszeiten”), które nie stanowią podstawy dla prawa do emerytury, ale są brane pod uwagę przy wyliczeniu pewnych okresów kwalifikujących, zapewniają ochronę przyznaną osobom o ograniczonych dochodach i mają pozytywny wpływ na wartość przypisywaną okresom bezskładkowym.

12 Paragraf 56 księgi VI Sozialgesetzbuch (niemieckiego kodeksu socjalnego, zwanego dalej „SGB VI”) zatytułowany „Okresy przeznaczone na wychowywanie dziecka” stanowi:

„1. Okresami przeznaczonymi na wychowanie dziecka są okresy wychowywania dziecka w okresie pierwszych trzech lat jego życia. Okres przeznaczony na wychowywanie dziecka jest zaliczony na rzecz jednego z rodziców dziecka (§ 56 ust. 1 zdanie pierwsze pkt 3 i § 56 ust. 3 pkt 2 i 3 księgi I), jeżeli

- 1) okres przeznaczony na wychowywanie należy przypisać temu rodzicowi,
- 2) wychowywanie odbywa się na terytorium Republiki Federalnej Niemiec lub jeżeli jest traktowane na równi z takim wychowywaniem oraz
- 3) zaliczenie nie jest dla tego rodzica wyłączone.

[...]

3. Wychowywanie dziecka odbywało się na terytorium Republiki Federalnej Niemiec, jeżeli wychowujący rodzic miał tam zwykle miejsce pobytu z dzieckiem. Z wychowywaniem na terytorium Republiki Federalnej Niemiec jest zrównana sytuacja, gdy wychowujący rodzic miał zwykle miejsce pobytu z dzieckiem za granicą i ukończył obowiązkowe okresy składkowe z tytułu wykonywania tam pracy najemnej lub działalności na własny rachunek w okresie wychowywania albo bezpośrednio przed urodzeniem się dziecka. W przypadku wspólnego pobytu małżonków lub partnerów za granicą, ma to również zastosowanie do przypadku, w którym małżonek lub partner wychowującego rodzica ukończył takie obowiązkowe okresy składkowe lub ich nie ukończył wyłącznie z tego powodu, że należy do kręgu osób, o których mowa w § 5 ust. 1 i 4, lub został zwolniony z obowiązkowego ubezpieczenia.

[...]”.

13 Paragraf 57 SGB VI zatytułowany „Okresy podlegające uwzględnieniu” ma następujące brzmienie:

„Okres wychowywania dziecka do ukończenia przez nie dziesięciu lat stanowi dla jednego z rodziców okres podlegający uwzględnieniu, jeżeli w tym okresie zostały również spełnione przesłanki zaliczenia okresu przeznaczonego na wychowywanie dziecka [...]”.

- 14 Dla dzieci urodzonych przed dniem 1 stycznia 1992 r. § 249 SGB VI skraca okres składkowy z tytułu wychowywania dziecka z trzech lat do dwunastu miesięcy.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 15 D. Reichel-Albert, obywatelka Niemiec, wykonywała pracę najemną w Niemczech i mieszkała w tym kraju do dnia 30 czerwca 1980 r. Następnie otrzymywała świadczenia z tytułu bezrobocia wypłacane przez to państwo członkowskie, których wypłata zakończyła się w dniu 10 października 1980 r.
- 16 Od dnia 1 lipca 1980 r. do dnia 30 czerwca 1986 r. mieszkała w Belgii z mężem, który wykonywał w tym kraju pracę najemną. Małżonkowie mieli dwoje dzieci urodzonych w Belgii, odpowiednio w dniu 25 maja 1981 r. i w dniu 29 października 1984 r.
- 17 Od dnia 1 stycznia 1984 r. D. Reichel-Albert wpłacała dobrowolnie składki do ustawowego systemu emerytalnego w Niemczech.
- 18 W dniu 1 lipca 1986 r. D. Reichel-Albert, jej małżonek oraz ich dzieci zostali uznani oficjalnie za mających zwykle miejsce pobytu w Niemczech.
- 19 Decyzjami z dnia 12 sierpnia 2008 r. i z dnia 28 października 2008 r. DRN oddaliła wniosek D. Reichel-Albert o wzięcie pod uwagę i zaliczenie okresów przeznaczonych na wychowanie dzieci oraz „okresów podlegających uwzględnieniu” ukończonych podczas jej pobytu w Belgii na tej podstawie, że w tym okresie wychowywanie dzieci odbywało się za granicą. Jako okresy podlegające uwzględnieniu z tytułu wychowywania dzieci zostały zaliczone wyłącznie okresy od dnia 1 lipca 1986 r., czyli daty, od której zainteresowana rodzina ponownie miała oficjalnie zwykle miejsce pobytu w Niemczech. W dniu 1 grudnia 2008 r. D. Reichel-Albert wniosła zażalenie, które DRN oddaliła decyzją z dnia 29 stycznia 2009 r.
- 20 W decyzjach DRN stwierdzono, że podczas jej pobytu w Belgii nie był utrzymany wymagany związek z życiem zawodowym w Niemczech ani za pośrednictwem własnego stosunku zatrudnienia D. Reichel-Albert, ani za pośrednictwem jej małżonka, ponieważ upłynął ponad miesiąc między zakończeniem wykonywania pracy najemnej lub działalności na własny rachunek przez D. Reichel-Albert – włącznie z okresem otrzymywania świadczeń z tytułu bezrobocia – a początkiem okresu przeznaczonego na wychowywanie dzieci.
- 21 Pismem z dnia 13 lutego 2009 r. D. Reichel-Albert wniosła do Sozialgericht Würzburg skargę o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 29 stycznia 2009 r., domagając się uwzględnienia przez DRN okresów od dnia 25 maja 1981 r. do dnia 30 czerwca 1986 r. w odniesieniu do pierwszego z jej dzieci oraz od dnia 29 października 1984 r. do dnia 30 czerwca 1986 r. w odniesieniu do drugiego. Na poparcie swojej skargi powołuje się ona na wyrok z dnia 23 listopada 2000 r. w sprawie C-135/99 Elsen, Rec. s. I-10409, i wyrok z dnia 7 lutego 2002 r. w sprawie C-28/00 Kauer, Rec. s. I-1343, oraz podnosi, że w tym okresie nie opuściła definitywnie Niemiec, by zamieszkać w Belgii.
- 22 Sozialgericht Würzburg orzekł, że § 56 ust. 3 SGB VI w związku z art. 44 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009 nie pozwala D. Reichel-Albert zaliczyć ani w Niemczech, ani w Belgii spornych okresów przeznaczonych na wychowanie dzieci, ponieważ ani nie wykonywała pracy najemnej, ani nie prowadziła działalności na własny rachunek w dniu, kiedy zaczęły się wspomniane okresy, oraz że w ten sposób zainteresowana została poszkodowana na skutek skorzystania z prawa swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Unii Europejskiej, które wynika z art. 21 TFUE.

23 W tej sytuacji Sozialgericht Würzburg postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

- „1) Czy przepis art. 44 ust. 2 [rozporządzenia nr 987/2009] należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie uregulowaniu krajowemu, zgodnie z którym okresy przeznaczone na wychowywanie dzieci ukończone w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej należy uznać za ukończone w kraju jedynie w sytuacji, gdy zwykłym miejscem pobytu wychowującego rodzica oraz jego dziecka była zagranica, a w okresie wychowywania albo bezpośrednio przed urodzeniem dziecka ze względu na wykonywaną w tym państwie pracę najemną albo działalność na własny rachunek rodzic ten ukończył obowiązkowe okresy składkowe, albo gdy w przypadku wspólnego pobytu małżonków lub partnerów za granicą współmałżonek lub partner wychowującego rodzica ukończył takie obowiązkowe okresy składkowe albo nie ukończył ich jedynie z tego powodu, że należał do kręgu osób wymienionych w § 5 ust. 1 i 4 SGB VI [księgi VI Sozialgesetzbuch], albo zgodnie z § 6 SGB VI był zwolniony z obowiązku ubezpieczenia (§ 56 ust. 3 zdania drugie i trzecie, § 57, § 249 SGB VI)?
- 2) Czy przepis art. 44 ust. 2 [rozporządzenia nr 987/2009] należy, odbiegając od jego brzmienia, interpretować w ten sposób, że wyjątkowo okresy przeznaczone na wychowywanie dzieci należy uwzględnić także w przypadku niepodjęcia pracy najemnej albo nieprowadzenia działalności na własny rachunek, jeśli w przeciwnym razie zgodnie z odpowiednimi przepisami nie zostaną one zaliczone ani we właściwym państwie członkowskim, ani w innym państwie członkowskim, będącym zwykłym miejscem pobytu danej osoby w okresie wychowywania dziecka?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne w przedmiocie zastosowania ratione temporis art. 44 rozporządzenia nr 987/2009

- 24 Mając na uwadze chronologię wydarzeń rozpatrywanych w postępowaniu przed sądem krajowym i przytoczonych w pkt 15–21 niniejszego wyroku, a także datę wejścia w życie rozporządzenia nr 987/2009, należy przede wszystkim sprawdzić, czy art. 44 wspomnianego rozporządzenia, o którego wykładnię zwrócił się sąd krajowy, rzeczywiście znajduje zastosowanie ratione temporis do okoliczności rozpatrywanych w postępowaniu przed tym sądem.
- 25 W tym względzie z utrwalonego orzecznictwa wynika, że jest ogólną regułą, iż zasada pewności prawa sprzeciwia się temu, by temporalny zakres obowiązywania aktu Unii rozpoczynał się przed jego publikacją, ale jednak może tak być na zasadzie wyjątku, gdy wymaga tego cel interesu ogólnego i gdy odbywa się to z należyтым poszanowaniem uzasadnionych oczekiwań zainteresowanych, a także gdy z brzmienia, celu lub systematyki uregulowań, o które chodzi, wynika jasno, że należy im przypisać taki skutek (zob. podobnie wyrok z dnia 19 marca 2009 r. w sprawie C-256/07 Mitsui & Co. Deutschland, Zb.Orz. s. I-1951, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 26 W art. 97 rozporządzenia nr 987/2009 prawodawca Unii ustanowił, że rozporządzenie to wchodzi w życie z dniem 1 maja 2010 r. i żadnego motywu tudzież innego przepisu wspomnianego rozporządzenia nie można interpretować w ten sposób, że temporalny zakres obowiązywania art. 44 tego rozporządzenia rozpoczynał się przed publikacją tego aktu. Wręcz przeciwnie, z art. 87 ust. 1 rozporządzenia nr 883/2004, który stosuje się do sytuacji uregulowanych w rozporządzeniu nr 987/2009, zgodnie z art. 93 tego rozporządzenia wynika, że nie daje ono podstawy dla nabycia jakichkolwiek praw w okresie poprzedzającym datę jego wejścia w życie, co nastąpiło w dniu 1 maja 2010 r.

- 27 Tymczasem, podobnie jak uczynił rzecznik generalny w pkt 40 swojej opinii, należy zauważyć, że gdy DNR przyjęła decyzje zaskarżone w postępowaniu przed sądem krajowym, na mocy których odmówiono w przypadku D. Reichel-Albert uwzględnienia spornych okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci, rozporządzenie nr 987/2009 jeszcze nie obowiązywało.
- 28 W konsekwencji art. 44 rozporządzenia nr 987/2009 nie znajduje zastosowania *ratione temporis* do okoliczności rozpatrywanych w postępowaniu przed sądem krajowym.
- 29 W tych okolicznościach zasadniczo do faktów rozpatrywanych w postępowaniu przed sądem krajowym powinny znajdować zastosowanie zasady Unii dotyczące koordynacji krajowych systemów zabezpieczenia społecznego wynikające z rozporządzenia nr 1408/71 i interpretowane w świetle właściwych postanowień traktatu FUE, a w szczególności tych odnoszących się do swobodnego przemieszczania się osób, które sąd krajowy wymienił w swoim postanowieniu.
- 30 Ponieważ rozporządzenie nr 1408/71 nie zawiera jednak żadnego przepisu szczególnego stosującego się do zaliczania, w ramach prawa do emerytury, okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci i ukończonych w innym państwie członkowskim, pytanie przedstawione przez sąd krajowy należy rozumieć jako mające zasadniczo na celu ustalenie, czy w takiej sytuacji jak rozpatrywana przed sądem krajowym art. 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nakłada on na właściwą instytucję pierwszego państwa członkowskiego obowiązek uwzględnienia, dla celów przyznania emerytury, okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci, ukończonych w drugim państwie członkowskim, tak jak gdyby okresy te zostały ukończone na jego terytorium krajowym, w przypadku osoby, która w chwili narodzin dzieci przestała pracować w tym pierwszym państwie członkowskim i tymczasowo przeniosła miejsce pobytu do drugiego państwa członkowskiego, nie będąc tam jednak zatrudnioną w charakterze pracownika najemnego, tudzież nie prowadząc działalności na własny rachunek.

W przedmiocie dwóch przedstawionych pytań

- 31 W pierwszej kolejności należy ustalić, które z ustawodawstw tych dwóch państw członkowskich stanowi podstawę dla określenia lub uznania okresów przeznaczonych przez powódkę w postępowaniu przed sądem krajowym na wychowywanie jej dzieci w Belgii od 1981 r. do 1986 r. jako okresów równoważnych z okresami ubezpieczeniowymi *sensu stricto*, a w drugiej kolejności w wypadku określenia ustawodawstwa niemieckiego jako właściwego, zbadać, czy warunki uwzględnienia okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci przewidziane w tym ustawodawstwie są zgodne z art. 21 TFUE.
- 32 Jeżeli chodzi o ustawodawstwo właściwe, jak słusznie zauważył rząd niemiecki podczas rozprawy, prawo do uwzględnienia okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci może opierać się wyłącznie na przepisach prawnych państwa członkowskiego, którego prawu podlega zainteresowana osoba w chwili narodzin dziecka.
- 33 W postępowaniu przed sądem krajowym z akt sprawy wynika, że D. Reichel-Albert zamieszkiwała, pracowała i wpłacała składki w ramach systemu ubezpieczenia emerytalnego w Niemczech do dnia 30 czerwca 1980 r., a następnie przeniosła się do Belgii, gdzie pobierała świadczenia z tytułu bezrobocia do dnia 30 października 1980 r. i urodziła dwoje dzieci, a w końcu w dniu 1 lipca 1986 r. wraz z rodziną oficjalnie powróciła do Niemiec, gdzie ponownie podjęła regularną działalność zawodową.
- 34 W tych okolicznościach, nawet gdyby należało brać pod uwagę art. 13 ust. 2 lit. f) dodany do rozporządzenia nr 1408/71 przez rozporządzenie nr 2195/91, a więc po ukończeniu okresów przeznaczonych przez D. Reichel-Albert na wychowywanie dzieci w Belgii przepis ten nie miałby

jednak znaczenia dla sytuacji rozpatrywanej w postępowaniu przed sądem krajowym w zakresie dotyczącym uwzględnienia okresów wychowywania w ramach ubezpieczenia emerytalnego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Kauer, pkt 31).

- 35 Jeżeli bowiem dana osoba, podobnie jak D. Reichel-Albert, pracowała i wpłacała składki wyłącznie w jednym państwie członkowskim, zarówno przed jak i po tymczasowym przeniesieniu miejsca pobytu ze względów czysto rodzinnych do innego państwa członkowskiego, w którym nigdy nie pracowała ani nie wpłacała składek, to należy uznać, że istnieje wystarczający związek między tymi okresami przeznaczonymi na wychowywanie dzieci a okresami ubezpieczeniowymi, które zostały ukończone w związku z wykonywaniem działalności zawodowej w pierwszym z tych państw członkowskich (zob. podobnie ww. wyroki: w sprawie Elsen, pkt 25–28; w sprawie Kauer, pkt 32). Ponadto to właśnie w związku z ukończeniem tych drugich okresów D. Reichel-Albert zwróciła się do DRN o uwzględnienie okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci podczas przerwy w jej karierze zawodowej.
- 36 W konsekwencji należy uznać, że ustawodawstwo niemieckie jest właściwe w takim przypadku jak ten, który odnosi się do D. Reichel-Albert oraz że, jeżeli chodzi o wzięcie pod uwagę i zaliczenie w ramach ubezpieczenia emerytalnego okresu przeznaczonego na wychowywanie dzieci zainteresowanej, D. Reichel-Albert nie może zostać uznana za objętą zakresem państwa członkowskiego jej miejsca zamieszkania w trakcie okresów, o które chodzi (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Elsen, pkt 28).
- 37 W odniesieniu do warunków uwzględnienia okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci należy zbadać zgodność z art. 21 TFUE przepisów krajowych, takich jak przepisy zawarte w § 56 i § 57 SGB VI, w zastosowaniu których dla celu przyznania emerytury przez właściwą instytucję państwa członkowskiego okresy przeznaczone na wychowywanie dzieci ukończone poza terytorium tego państwa członkowskiego, w odróżnieniu od okresów ukończonych na terytorium krajowym nie są uwzględniane, z wyjątkiem w szczególności sytuacji, gdy rodzic zajmujący się wychowywaniem miał zwykle miejsce pobytu z dzieckiem za granicą i ukończył okresy składkowe z tytułu wykonywania tam pracy najemnej lub działalności na własny rachunek w okresie wychowywania albo bezpośrednio przed urodzeniem się dziecka.
- 38 W tej kwestii należy przypomnieć, że o ile państwa członkowskie zachowują kompetencje w zakresie organizacji swoich systemów zabezpieczenia społecznego, to jednak powinny one, w ramach wykonywania tychże kompetencji, przestrzegać prawa Unii, a w szczególności przepisów traktatu dotyczących swobody przemieszczania się pracowników zagwarantowanej w art. 21 TFUE (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Elsen, pkt 33; a także wyrok z dnia 1 kwietnia 2008 r. w sprawie C-212/06 *Gouvernement de la Communauté française et gouvernement wallon*, Zb.Orz. s. I-1683, pkt 43).
- 39 W szczególności, w pkt 34 ww. wyroku w sprawie Elsen Trybunał stwierdził już w odniesieniu do wcześniejszej wersji przepisów rozpatrywanych przed sądem krajowym, że przepisy takie stawiają w mniej korzystnej sytuacji obywateli Unii, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu w państwach członkowskich, które zostało zagwarantowane w art. 21 TFUE.
- 40 W sytuacji takiej jak ta, która odnosi się do D. Reichel-Albert, przepisy, o które chodzi, skutkują tym, że osoba wychowująca dzieci, jeżeli nie ukończyła obowiązkowych okresów składkowych z tytułu wykonywania pracy najemnej lub działalności na własny rachunek w okresie wychowywania albo bezpośrednio przed urodzeniem się dziecka, zostaje pozbawiona, dla celu ustalenia kwoty emerytury, prawa do uwzględnienia jej okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci z tego tylko powodu, iż tymczasowo przeniosła miejsce pobytu do innego państwa członkowskiego, nawet gdy nie wykonywała pracy najemnej ani działalności na własny rachunek w tym drugim państwie członkowskim.

- 41 Po podjęciu takich czynności osoba taka jest traktowana w państwie członkowskim, którego jest obywatelem, w sposób mniej korzystny, niż gdyby nie skorzystała z wprowadzonych traktatem ułatwień w zakresie przemieszczania się (zob. wyrok z dnia 21 lipca 2011 r. w sprawie C-503/09 Stewart, Zb.Orz. s. I-6497, pkt 83 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 42 Tymczasem uregulowanie krajowe, które stawia w mniej korzystnej sytuacji niektórych swoich obywateli z tego tylko powodu, że korzystają oni ze swobody przemieszczania się i pobytu w innym państwie członkowskim, stanowiłoby źródło nierównego traktowania, sprzecznego z zasadami leżącymi u podstaw statusu obywatela Unii, a mianowicie z gwarancją takiego samego traktowania względem prawa przy korzystaniu ze swobody przemieszczania się (wyrok z dnia 9 listopada 2006 r. w sprawie C-520/04 Turpeinen, Zb.Orz. s. I-10685, pkt 22).
- 43 Co więcej, państwo członkowskie, o które chodzi, nie wykazało ani nawet nie twierdzi, że przepisy takie jak rozpatrywane w postępowaniu przed sądem krajowym mogą być uzasadnione obiektywnymi względami i są proporcjonalne do uzasadnionego celu realizowanego przez prawo krajowe (zob. podobnie wyrok z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie C-391/09 Runevič-Vardyn i Wardyn, Zb.Orz. s. I-3787, pkt 83 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 44 W konsekwencji należy uznać, że w takim kontekście jak rozpatrywany w postępowaniu przed sądem krajowym przewidziane w § 56 i § 57 SGB VI wyłączenie uwzględnienia okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci odbytych poza terytorium krajowym jest sprzeczne z art. 21 TFUE.
- 45 W tych okolicznościach, mając na uwadze powyższe rozważania, na przedstawione pytania trzeba odpowiedzieć, że w sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym art. 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nakłada on na właściwą instytucję pierwszego państwa członkowskiego obowiązek uwzględnienia, dla celów przyznania emerytury, okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci, ukończonych w drugim państwie członkowskim, tak jak gdyby okresy te zostały ukończone na jego terytorium krajowym, w przypadku osoby, która wykonywała działalność zawodową wyłącznie w tym pierwszym państwie członkowskim i która w chwili narodzin dzieci tymczasowo przestała pracować i ze względów czysto rodzinnych przeniosła miejsce pobytu do drugiego państwa członkowskiego.

W przedmiocie kosztów

- 46 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

W sytuacji takiej jak rozpatrywana w postępowaniu przed sądem krajowym art. 21 TFUE należy interpretować w ten sposób, że nakłada on na właściwą instytucję pierwszego państwa członkowskiego obowiązek uwzględnienia, dla celów przyznania emerytury, okresów przeznaczonych na wychowywanie dzieci, ukończonych w drugim państwie członkowskim, tak jak gdyby okresy te zostały ukończone na jego terytorium krajowym, w przypadku osoby, która wykonywała działalność zawodową wyłącznie w tym pierwszym państwie członkowskim i która w chwili narodzin dzieci tymczasowo przestała pracować i ze względów czysto rodzinnych przeniosła miejsce pobytu do drugiego państwa członkowskiego.

Podpisy